MALTA

QORTI CIVILI
(SEZZJONI TAL-FAMILJA)

ONOR. IMHALLEF
RAYMOND C. PACE

Seduta tat-30 ta' Gunju, 2004

Citazzjoni Numru. 62/2003

Francis Seguna

vs

Laura Seguna

Il-Qorti,

I. PRELIMINARI.

Rat ic-citazzjoni attrici datata 21 ta' Jannar 2003 a fol. 1 tal-process fejn gie premess:-

Illi l-kontendenti zzewgu fl-24 ta' Jannar 1987 kif jirrizulta mill-anness certifikat taz-zwieg (Dok "A").

Illi l-kunsens tal-partijiet kien vizzjat b'difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja matrimonjali jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali taghha kif kontemplat fl-artikolu 19 (1) (d) tal-Kap. 255 tal-Ligijiet ta' Malta.

Illi l-kunsens tal-partijiet inkiseb bl-eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu jew ta’ xi wiehed jew aktar ta’ l-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga kif kontemplat fl-artikolu 19 (1) (f) tal-Kap. 255 tal-Ligijiet ta’ Malta.

Illi l-konvenuta ma kellhiex fiz-zmien li sar iz-zwieg, ukoll minhabba raguni temporanja, setghat intellettwali jew ta’ rieda bizzejjed biex jinholoq kunsens ghaz-zwieg kif kontemplat fl-artikolu 19 (1) (h) tal-Kap. 255 tal-Ligijiet ta’ Malta.

Illi ghalhekk iz-zwieg kontrattat bejn il-kontendenti huwa null u bla effett ghall-finijiet u effetti kollha tal-ligi.

Illi l-istess attur talab lil din il-Qorti sabiex ghar-ragunijiet premessi:-

1. Tiddikjara null u bla effett ghall-finijiet u effetti kollha tal-ligi z-zwieg kontrattat bejn il-kontendenti fl-24 ta’ Jannar 1987.

Bl-ispejjez u l-konvenuta ngunta in subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni attrici a fol. 3 tal-process;

Rat il-lista ta’ xhieda u d-dokumenti esebiti a fol. 4 u 5 tal-process;

Rat id-digriet affidavit moghti lill-attur fit-28 ta’ Jannar 2003 fejn il-Qorti pprefiggietlu terminu ta’ sittin (60) gurnata sabiex jipprezenta x-xhieda kollha tieghu producibbli bil-procedura tal-affidavits bin-notifika lill-kontro-parti jew lid-difensur taghha.

Rat in-nota ta’ l-attur datata 7 t’April 2003 li permezz taghha pprezenta l-affidavit tieghu stess.

Rat il-verbali tas-6 ta’ Mejju 2003 fejn Dr. Shaheryar Ghaznavi ghall-attur iddikjara li salv ghal xhud iehor *viva voce* m’ghandux provi aktar. Il-Qorti nnominat lil Dr. Josette Demicoli bhala Assistent Gudizzjarju sabiex

izzomm seduta wahda ghall-konkluzjoni provi tal-partijiet, wara liema l-istess provi jigu dikjarati maghluqa; u tal-11 ta’ Gunju 2003.

Rat in-nota ta’ l-attur tal-24 ta’ Settembru 2003 li permezz taghha esebixxa l-affidavit ta’ Doris Mamo, omm il-konvenuta.

Rat il-verbal tat-18 ta’ Novembru 2003 fejn Dr. David Camilleri ghall-attur iddikjara li ghalaq mill-provi. Il-konvenuta msejha diversi drabi baqghet ma dehritx. Il-Qorti tat il-fakolta’ lill-istess konvenuta sabiex tipprezenta nota t’osservazzjonijiet fi zmien ghoxrin (20) gurnata bin-notifika lill-kontro-parti li jkollha l-istess terminu biex tirrispondi. Il-kawza giet differita ghat-28 t’Ottubru 2004.

Rat id-digriet tal-15 ta’ Gunju 2004 fejn il-Qorti rrikjamat il-kawza ghas-sentenza ghat-30 ta’ Gunju 2004.

Rat li l-konvenuta minkejja li giet debitament notifikata bic-citazzjoni attrici u bl-avviz tas-smiegh tal-kawza baqghet ma pprezentat ebda nota tal-eccezzjonijiet u ghalhekk baqghet kontumaci.

Rat id-dokumenti esebiti.

Rat l-atti kollha l-ohra tal-kawza.

II. KONSIDERAZZJONIJIET.

(i) PRINCIPJI LEGALI.

Illi l-attur ibbaza l-premessi tieghu fuq l-**artikolu 19 (1) sub-incinzi (d), (f) u (h) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta’ Malta** li jiddiponu kif gej:-

19 (1) *“B’zieda mal-kazijiet fejn zwieg ikun null skond xi dispozizzjoni ohra ta’ dan l-Att, iz-zwieg ikun null –*

(f) *“jekk il-kunsens ta’ xi wahda mill-partijiet ikun inkiseb bl-eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu, jew ta’ xi wiehed*

jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga, jew tad-dritt ghall-att taz-zwieg."

(d) *"jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun vizzjat b'diffett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga, jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali taghha, jew b'anomalija psikologika serja li taghmilha mpossibbli ghal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg."*

(h) *"jekk xi wahda mill-partijiet, ghalkemm ma tkunx interdetta jew marida, ma kellhiex fiz-zmien li sar iz-zwieg, ukoll minhabba raguni temporanja, setghat intelletwali jew ta' rieda bizzejjed biex jinholoq kunsens ghaz-zwieg."*

Illi l-Qorti sejra tghaddi biex tezamina n-nullita' taz-zwieg *o meno* taht dawn iz-zewg artikoli separatament, u fl-ewwel lok, taht **l-artikolu 19 (1) (f) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta.**

Illi rigward l-**artikolu 19 (1) (f) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta**, dan l-artikolu jikkonsidra kemm is-simulazzjoni totali (*colorem habens, substantiam vero nullam*) kif ukoll dak parzjali (*colorem habens, substantiam vero alteram*) tal-kunsens.

Illi rigward it-tifsira ta' eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu, jew kif maghruf ukoll bhala simulazzjoni totali, l-Qorti f' **"Bonnici vs Bonnici"** (P.A.- 30 ta' Lulju, 1982) qalet illi biex ikun hemm simulazzjoni totali jrid jigi ippruvat li l-*finis operis* taz-zwieg gie effettivament eskluz mill-vera rieda ta' parti jew ohra, ghalkemm formalment tkun sehhet ic-celebrazzjoni taz-zwieg.

Illi fil-kawza **"Cali vs Dr. Albert S. Grech"** (P.A. - 22 ta' Gunju 1988) il-Qorti qalet illi jekk tmur ghac-cerimonja tat-tieg u nternament tissostitwixxi l-ideat tieghek fuq x'inhu zwieg jew inkella xort'ohra teskludi l-veru kuncett taz-zwieg, hi forma ta' simulazzjoni totali.

Illi fil-kawza **"Galea vs Walshi"** (P.A. 30 ta' Marzu 1995) il-Qorti spjegat simulazzjoni bhala *"meta l-atti, gesti jew*

kliem esterni ma jikkorispondux ghall-kunsens intern li jkun inghata".

Illi fil-kawza **"Muscat vs Borg Grech"** (P.A. –14 ta' Awissu 1995) il-Qorti spjegat simulazzjoni hekk:-

"Ghalhekk min <u>esternament</u> ikun wera li qed jaghti l-kunsens matrimonjali izda jkun <u>internament</u> u <u>b'att pozittiv tal-volonta' tieghu</u> qed jichad il-kunsens ghal dak iz-zwieg ikun qed jissimula l-kunsens tieghu."

Illi kif gie nsenjat fid-decizjoni fl-ismijiet **"Francesco Teuma vs Liugi Camilleri et"**, (Qorti tal-Kummerc, 1 ta' Ottubru 1884, Vol.X p.912):-

"a poter dedursi la invalidita dell'atto e' necessario che risulti chiaro, che cio' che si contrattava non era la verita, ma una simulazione, cioe' 'fictio seu ostensio falsi pro vero".

Illi meta wiehed jitkellem dwar l-eskluzjoni taz-zwieg jew wiehed mill-elementi essenzjali tieghu, wiehed irid jifli jekk il-kontendenti jew wiehed minnhom, allavolja hu kapaci jaghti l-kunsens validu taz-zwieg, pero' bl-att tieghu qabel u fil-hajja mizzewga, jew bl-ommissjoni tieghu, eskluda *a priori* certu obbligi essenzjali tal-hajja mizzewga, cjoe' ssimula l-kunsens tieghu totalment fejn eskluda *a priori* z-zwieg, jew inkella fejn waqt il-kunsens hu jew hi eskludew xi wahda jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga, u cjoe' saret simulazzjoni parzjali.

Illi taht l-**artikolu 19 (1) (f)** trid issir distinzjoni cara bejn zwieg li jfalli minhabba cirkostanzi li jirrizultaw waqt iz-zwieg, u zwieg li jfalli ghax wiehed mill-partijiet minn qabel ma ta' l-kunsens tieghu kien gja' mentalment dispost li ma jottemprax ruhu ma' xi wahda jew aktar mill-obbligi matrimonjali. Fl-ewwel ipotesi hemm ir-ragunijiet li jaghtu lok ghal separazzjoni u fit-tieni ipotesi hemm l-estremi tal-annullament.

Illi rigward l-eskluzjoni pozittiva ta' xi wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga, u cjoe'

simulazzjoni parzjali, il-Prim' Awla tal-Qorti Civili fil-kawza **“Abdel Wahed vs Dr. Yana Micallef Stafrace et noe”** (14 ta’ Lulju 1994) elenkat l-element essenzjali taz-zwieg bhala l-komunjoni tal-hajja konjugali, l-indissolubbilta' tar-rabta taz-zwieg, id-dritt ghall-fedelta’ u d-dritt ghall-prokreazzjoni ta' l-ulied. L-istess elementi gew ikkonfermati ukoll fil-kawza **“Aquilina vs Aquilina”** (P.A. 30 ta’ Jannar 1991) u fil-kawza **“Grech vs Grech”** (P.A. 9 ta’ Ottubru 1990). Dawn huma wkoll l-elementi fil-ligi kanonika.

Illi l-komunjoni tal-hajja konjugali u cjoe' l-*consortium vitae* tikkomprendi zewg elementi u cjoe’ l-imhabba konjugali u r-responsabbilta’ tal-familja. Kif qalet il-Prim' Awla tal-Qorti Civili fil-kawza **“Magri vs Magri”** (14 ta’ Lulju 1994): *“Jekk din il-consortium vitae hija nieqsa, l-oggett innifsu tal-kunsens taz-zwieg huwa wkoll nieqes. Din il-consortium vitae tikkomprendi zewg elementi li huma l-imhabba konjugali u r-responsabbilta' tal-familja.”*

Illi ghar-rigward tal-**artikolu 19 subinciz (1) paragrafu (d)** mill-provi migbura jirrizulta illi l-kontendenti fl-ebda mument ma kkunsidraw il-valuri u l-principji tal-hajja mizzewga. ***Dr. Abigail Attard*****,** fit-tezi taghha **“Grounds of Annulment of Marriage with special reference to Defects of a psychological nature in the light of the 1981 Amendments to the Marriage Act 1975”** tghid illi d-diskrezzjoni ta' gudizzju *“suppose not only maturity of intellect but also a maturity of the will, that is an ability to take decisions responsibly. A person must possess a critical faculty and internal freedom of choice in order to contract validly”* (pg 42).

Illi mhux bizzejjed li tkun taf x'inhu z-zwieg izda jrid ikun hemm ukoll il-maturita' li tippermetti persuna li tevalwa d-drittijiet u obbligi li ggib maghha hajja mizzewga.

Illi kif gie spjegat tajjeb fil-kawza **"Spiteri vs Spiteri”** (P.A. – 4 ta’ Novembru 1994):-

“B'difett serju ta' diskrezzjoni l-legislatur ma riedx ifisser semplicement kwalsiasi stat ta' immaturita' li parti jew ohra

fiz-zwieg tista' tkun fiha fil-mument li jinghata l-kunsens reciproku. In-nuqqas ta' 'discretio judicii' hu kuncett guridiku nterament marbut mal-kapacita' ta' parti jew ohra fiz-zwieg li taghti l-kunsens liberu u kuxjenti taghha ghar-rabta taz-zwieg."

Illi hawnhekk issir referenza ghal dak li ntqal fil-kawza **"Haidin vs Haidin"** (P.A. (Q.K.) 7 ta' Lulju 1994) li tikkonferma li fil-kaz odjern l-elementi hemm imsemmija kienu mankanti. Il-Qorti kienet qalet:-

"… illi m'ghandu jkun hemm ebda motivazzjoni li ggieghel persuna tersaq ghaz-zwieg ghajr l-imhabba lejn persuna ohra w ix-xewqa li tqatta' l-kumplament ta' hajjitha fil-kumpanija taghha. Fiz-zwieg wiehed irid ikun lest li jaghtiha t-totalita' tieghu nnifsu esklussivament lill-persuna l-ohra, u din l-ghotja trid tkun mhux biss reciproka izda motivata bi hsieb genwin li verament ikun irid johloq 'a partnership for life'.

*Mill-gurisprudenza nostrana, jista' jinghad illi d-dmirijiet u drittijiet tal-mizzewgin fiz-zwieg huma dawk li komunament wiehed jistenna fi zwieg normali fis-socjeta' taghna. Fost dawn, wiehed isemmi l-fedelta' u l-assistenza, l-unita' u l-indissolubbilta' taz-zwieg, il-hajja komuni flimkien, id-dritt u d-dmir illi jittiehdu decizjonijiet flimkien intizi fl-ahjar interess tal-familja w il-prokreazzjoni ta' l-ulied. Il-hajja mizzewga timporta li l-mizzewgin jaqsmu kollox flimkien u li jkunu ta' ghajnuna u ta' assistenza lil xulxin, b'impenn shih a favur ta' xulxin u taz-zwieg taghhom l-element tal-'communio vitae'. Fil-kawza **"Micallef vs Micallef"** deciza fl-4 ta' Mejju 1993, il-Prim' Awla tal-Qorti Civili enuncjat illi 'element essenzjali tal-hajja mizzewga skond il-ligi taghna huwa d-dritt tal-mizzewgin ghall-komunjoni tal-hajja ('communio vitae') bejniethom."*

Illi din il-Qorti kellha diversi drabi okkazjoni sabiex tidhol fid-dettal fl-**artikli 19 (1) (d) u (f)** li huma mertu tal-kawza odjerna. Illi a skans ta' ripetizzjoni tirreferi ghas-sentenza **"Ahmed Al Halel vs Karen Portelli"** (P.A. (RCP) 1 ta'

Ottubru 2002 – Cit. Nru:134/00/RCP u **"Isabelle Muscat vs James Muscat" –** P.A. (RCP) 30 ta' Jannar 2003).

Illi dwar l-ahhar premessa ta' l-attur u cjoe' l-**artikolu 19 (1) (h) tal-Kap 255.** L-attur ippremetta illi l-konvenuta ma kellhiex fiz-zmien li sar iz-zwieg, setghat intelletwali jew ta' rieda bizzejjed biex jinholoq kunsens ghaz-zwieg.

Illi dan l-artikolu jitkellem dwar persuna, li ghalkemm mhux interdetta jew marida, ma kellhiex fiz-zmien li sar iz-zwieg, ukoll minhabba raguni temporanja, setghat intelletwali jew ta' rieda bizzejjed biex jinholoq kunsens ghaz-zwieg. Ghalhekk, apparti interdizzjoni jew mard mentali, dan l-artikolu jinkludi wkoll stat mentali temporanju li jaghmilha mpossibbli ghal persuna li jaghti kunsens validu. Ezempji ta' dan hu jekk persuna tkun taht l-effett tax-xorb, tad-droga, jew ta' dipressjoni.

Illi ***John R. Keating***, fil-ktieb tieghu **"The Bearing of Mental Impairment on the Validity of Marriage. An Analysis of Rotal Jurisprudence"** f'pagna 104 jaghti dan l-ezempju:-

"Let us take the case of the man who has determined to marry a certain girl but to carry him through the ordeal, gets drunk and expresses consent in such a state. The marriage, if it is null, is null not because of insufficient internal will, but because the act of manifestation was not a human act, a juridical act, an act capable of juridically signifying a virtually persevering internal will."

(ii) APPREZZAMENT TAL-PROVI.

Illi mill-provi prodotti jirrizulta illi l-partijiet izzewgu fl-1987 wara li kien ilhom johorgu flimkien mill-1980. Mill-1983 kienu joqoghdu flimkien ghand omm il-konvenuta, f'liema sena l-konvenuta harget tqila mill-istess attur, u dejjem skond l-istess attur il-konvenuta kkommettiet abort. Jidher li anke waqt li l-partijiet kienu qed jghixu flimkien l-attur jakkuza lill-konvenuta li kellha hbiberija zejda ma' certu Frans Mallia, izda xorta wahda sar iz-zwieg, ghaliex l-attur

hass li wara dak iz-zmien kollu mal-konvenuta huwa ma kellux triq ohra hlief li jizzewwigha.

Illi fl-affidavit tieghu l-attur jghid li kellhom tifla fl-1988, izda s-sitwazzjoni ma’ martu baqghet l-istess ghaliex jghid li l-hbiberija taghha ma‘ dan Frans Mallia baqghet tippersisti. Anzi jsemmi ncident fejn jghid li l-konvenuta kienet ammettiet li hija kellha relazzjoni ma’ dan Frans Mallia anke minn qabel iz-zwieg u li baqghet tippersisti matul iz-zwieg kollu.

Illi l-attur isostni li din ma kenitx l-unika relazzjoni extra-maritali tal-konvenuta ghaliex jakkuzaha li sahansitra kellha diversi relazzjonijiet ohrajn. Fil-fatt il-partijiet isseparaw fl-1988 konsenswalment.

Illi fl-affidavit ta’ Doris Mamo li tigi omm il-konvenuta. Din tghid li l-konvenuta kellha relazzjoni wkoll mar-ragel t’ohtha, Anna Schembri. Dan gara fl-1983 u kien hawn li l-konvenuta qalet lil ommha li kienet ha tizzewweg lill-attur. Fil-fatt din ix-xhud tghid li bintha waqt iz-zwieg kellha diversi relazzjonijiet ma’ rgiel ohra li jkunu aktar lil hinn minn semplici hbiberija.

Illi minn dan kollu jidher li l-konvenuta qatt ma assoggettat ruhha ghall-obbligu ta’ fedelta’ li z-zwieg igib mieghu, u fil-fatt hija kellha diversi relazzjonijiet ma’ rgiel ohra, kemm qabel u anke wara z-zwieg taghha ma’ l-attur, b’dan li bil-konsistenza ta’ l-agir taghha din il-Qorti thoss li m’hemm l-ebda dubju li l-kunsens tal-konvenuta f’dan il-kaz kien vizzjat a bazi ta’ l-**artikolu 19 (1) (f) tal-Kap. 255 tal-Ligijiet ta’ Malta**, peress li l-konvenuta b’mod implicitu eskludiet l-obbligu tal-fedelta’ mir-relazzjoni taghha ma’ l-attur.

III. KONKLUZJONI.

Illi ghalhekk ghal dawn il-motivi, din il-Qorti, **taqta’ u tiddeciedi,** billi fil-kontumacja tal-konvenuta, **tilqa’ t-talba attrici** b’dan illi:-

1. Tiddikjara null u bla effett ghall-finijiet u effetti kollha tal-ligi z-zwieg kontrattat bejn il-kontendenti fl-24 ta' Jannar 1987, u dan **stante** li l-kunsens tal-konventua kien vizzjat a bazi ta' l-**artikolu 19 (1) (f) tal-Kap. 255 tal-Ligijiet ta' Malta**.

Bl-ispejjez kollha kontra l-konvenuta.

Moqrija.

< Sentenza Finali >

--------------------------------TMIEM--------------------------------